

Тренувальні збори з лінгвістики.

Особиста олімпіада

20 липня 2018 р.

Максимальна оцінка за кожну з п'яти задач — 20 балів

Час виконання роботи — 6 годин

Подано декілька речень мовою машакалі разом із перекладами:

1	Nūhū ũkputox.
Це моя голова.	8	Ũkkutokhex te āhex xanāhā.
Моя дочка кличе твою сестру.
2	Kakxop pataktok xūiū.
Палець дитини болить.	9	Ũkpit tex penāhā.
Мій брат бачить мене.
3	Ũkhex te āxanāhā.
Моя сестра кличе тебе.	10	Kakxop te yāyā penā ptup.
Дитина хоче побачити дядька.
4	Āyuhuk te kokex putex.
Біла людина вбиває собаку.	11	Ũktex xūiū.
Мій живіт болить.
5	Āptox xūiū.
Твоя голова болить.	12	Nūhū āyīpputox.
Це твоє передпліччя.
6	Kakxop te kot putup.
Дитина хоче касаву.	13	Yāyā te āyuhuk kutokhex penāhā.
Дядько бачить дочку білої людини.
7	Tik te āptex putup.
Чоловік хоче вбити тебе.	14	Āpit te kot mā ptup.
Твій брат хоче з'їсти касаву.

Завдання 1. Перекладіть українською мовою:

- 15 **Nūhū āktokpit yīpkutok.**
- 16 **Kokex tex xūiū.**
- 17 **Āyuhuk tex putex putup.**
- 18 **Kakxop te tik xanā ptup.**

Завдання 2. Перекладіть мовою машакалі:

- 19 Біла людина їсть касаву.
- 20 Гомілка твоєї дочки болить.
- 21 Твоя сестра вбиває дядька.
- 22 Мій син хоче вбити чоловіка.

Завдання 3. Якщо можете, уточніть один із поданих в умові перекладів.

Примітка. Машакалі — амазонська мова сімейства макро-же. Нею розмовляють у східному штаті Бразилії Мінас-Жерайс близько тисячі мешканців кількох сіл.

Тильда над літерою позначає, що відповідний голосний звук вимовляється через ніс. Літера *x* читається як *ш*.

Касава — харчова тропічна рослина.

Дано речення адигейською мовою (у латинській транскрипції) та їхні переклади:

- 1 **č'alem žaner jелев_{wə}**
Парубок бачить сукню.
- 2 **pšašer mače**
Дівчина біжить.
- 3 **č'alem pšašew pismеr ručkemč'e zətxərer jелев_{wə}**
Парубок бачить дівчину, яка пише листа ручкою.
- 4 **pšašer mastew č'alem əлев_{wə}remč'e made**
Дівчина шиє голкою, яку бачить парубок.
- 5 **pšašem č'alew pχ_werer jелев_{wə}**
Дівчина бачить парубка, який сіє.
- 6 **pšašew č'alem əлев_{wə}rem her jерχ_{wə}**
Дівчина, яку бачить парубок, сіє ячмінь.
- 7 **pšašew derem q_wajer cacemč'e ješxə**
Дівчина, яка шиє, їсть сир виделкою.
- 8 **č'alew q_wajer zəšxərer made**
Парубок, який їсть сир, шиє.
- 9 **č'alew pšašem əлев_{wə}rer mače**
Парубок, якого бачить дівчина, біжить.
- 10 **č'alem q_wajew pšašem əšxərer jелев_{wə}**
Парубок бачить сир, який їсть дівчина.

Завдання 1. Перекладіть українською мовою:

- 11 **č'aler matxe**
- 12 **č'alem pšašew šxerer jелев_{wə}**
- 13 **č'alew her zəpχ_{wə}rem cacer jелев_{wə}**

Завдання 2. Перекладіть адигейською мовою:

- 14 Парубок, який пише, їсть.
- 15 Дівчина, яка пише листа, бачить парубка, який біжить.
- 16 Парубок, який бачить дівчину, сіє.
- 17 Дівчина, яка шиє сукню голкою, їсть виделкою.
- 18 Парубок пише ручкою, яку бачить дівчина.

Примітка. Адигейська мова належить до абхазо-адигської групи мов. Нею розмовляють понад 100 тисяч осіб, що проживають переважно в Адигеї (Росія).

Літери *č, č', ž, š, š, λ, q_w, B_w, χ_w* позначають особливі приголосні, *ə* — особливий голосний звук адигейської мови.

3. В'єтнамська поезія

іспанські олімпіади

Наводимо три строфи з класичної в'єтнамської поезії XVIII ст. Відомо, що під час написання кожної з них дотримано правил т. зв. *song thất lục bát* — традиційної форми в'єтнамського віршування. Деякі фрагменти строф виділено жирним шрифтом і занумеровано; для них подано по два альтернативних варіанти. У кожному випадку лише один із цих двох варіантів правильний і відповідає оригіналу, а інший варіант порушує *song thất lục bát*.

Bóng Ngân **Hán/hang (1)** khi **mờ/ngược (2)** khi tỏ,
Độ Khuê Triền buổi có buổi không.
Thức mây/Mây (3) đòi lúc lạt nồng,
Ngôi **dạ/sao (4)** Bắc **Đẩu/trời (5)** thôi **Đông/nhau (6)** lại Đoài.

“Chinh Phụ Ngâm Diễn Ca”, Đoàn Thị Điểm (1705—1748)

Buồn mọi nỗi lòng đà khắc khoải,
Ngán trăm **chiều/chữ (7)** bước **để/lại (8)** ngẩn **cam/ngơ (9)**.
Hoa này bướm nữ thờ ơ,
Để gầy **là bong/bong (10)** thắm để xơ nhụy vàng.

“Cung Oán Ngâm Khúc”, Nguyễn Gia Thiều (1741—1789)

Trông Nam/Trông (11) thấy nhận sa lác đác,
Trông Bắc thời ngàn **bạc còn/bạc (12)** màu sương.
Nọ **trách/trông (13)** trời **đất/vàng (14)** bốn **phương/vướng (15)**,
Cõi tiên khơi thăm, biết đường nào đi.

“Ai Tư Vãn”, Lê Ngọc Hân (1770—1799)

Завдання. Відновіть оригінальні строфи, вибравши один із двох варіантів для кожного з 15 виділених фрагментів.

Примітка. В'єтнамська — австроазійська мова, якою розмовляють близько 75 мільйонів осіб у В'єтнамі.

Літери *ă, â, ê, ô, ơ* та *ư* позначають голосні. Літера *đ* (Đ), а також сполучення літер *ch, kh, ng, nh, ph, th* і *tr* позначають приголосні. В'єтнамська мова має шість тонів. Традиційно вважають, що два з них (*ngang* і *huyền*) «рівні» або «плоскі», а решта чотири (*hỏi, sắc, ngã* та *nặng*) «нерівні» або «гострі». Позначення для відповідних тонів використовуються в самих їхніх назвах: тон *ngang* не позначається ніяк, тон *huyền* позначається рисою ` над голосною і т. д.

У таблиці нижче у латинській транскрипції подано споріднені слова двох діалектів осетинської мови — іронського та дигорського. Для слів іронського діалекту вказано також наголоси.

Іронський	Дигорський	Переклад
ály	ali	усі
árawyn	arawun	лунати
ævdísyn	ævdesun	показувати
ænguýldz	ænguldzæ	палець
ænguylz	i ænguldzæ	цей палець
æxsæz	æxsæz	шість
bázyg	bazug	плече
bázyg	i bazug	це плече
dykkág	dukkag	другий
dýmæg	i dumæg	цей хвіст
kuyræt	kuræt	бешмет
kúsart	kosart	туша
næwæg	næwæg	новий
stúr	stor	віл
stýn	istun	стояти
wájyg	i wæjug	цей велетень
wælérdygæj	wælærdigæj	нагорі
xícaw	xecaw	власник
xyzýn	xizin	сумка
xuý	xu	свиня

Завдання 1. Котрий із двох діалектів є архаїчнішим, тобто ближчим до стану, в якому мова перебувала на момент розділення діалектів? Які зміни відбулися у менш архаїчному діалекті? Наведіть приклад можливої послідовності цих змін.

Завдання 2. Сформулюйте правила або закономірності наголошення слів в іронському діалекті.

Завдання 3. Запишіть в іронському діалекті (вказуючи наголоси):

хвіст, велетень, цей другий, цей бешмет,
ця туша, цей новий, цей власник, ця сумка.

Примітка. Осетинська мова належить до індоіранської гілки індоєвропейської мовної родини. Нею розмовляють біля півмільйона осетинів, що проживають на Кавказі.

Літера *u* читається приблизно як українське *u*, *x* — як *x*, *c* — як *ц*, сполучення літер *ku*, *gu* та *xi* позначають відповідну приголосну, вимовлену з заокругленням губ (але тільки якщо після них іде голосна), *w* читається як в англійській мові, а ‘æ’ позначає тут «нейтральний» голосний звук, що відповідає літері *e* в англійському слові *taken*.

Бешмет — різновид верхнього одягу.

5. Лаадан

Бруно Л'Асторіна / бразильські олімпіади

Нижче подано 12 слів мовою лаадан та їхні переклади у переплутаному порядку:

**méwith, eyon, ninálh, háawith, humazho, yoná,
háasháal, ewith, mémel, niná, zholh, hanesháal;**

губернатор, молодий, пачка паперу, натовп, управління (керування),
антропологія, четвер, шум, відповідальний, винуватий, свист, ранок.

Завдання. Зіставте слова мовою лаадан із перекладами українською.

Примітка. Лаадан — штучна мова, створена 1982 року американською письменницею та лінгвістом Сюзетт Гейден Елджін із надією, що застосування цієї мови дозволить людям частіше дивитися на світ з погляду жінки.